

Ledelsesberetning

Med udgangen af 2018 forvalter Fugleværnsfonden ca. 980 hektar naturområder fordelt på 22 naturreservater. I 2018 har fonden købt et nyt naturreservat på Bornholm – i Svartingedal ved Hasle. Fugleværnsfonden har derudover udvidet sit forvaltede areal i Saksfjed-Hyllekrog med finansiel støtte fra Karen Krieger-Fonden. På Nyord Enge har Fugleværnsfonden udvidet sine ejede arealer med egne midler. I 2019 er der lagt op til, at Fugleværnsfonden foretager yderligere opkøb og udvidelser.

Større projekter

På Agerø fik naturreservatet et nyt skjul ved en gennemgribende renovering af det gamle skjul. Herfra kan man opleve de lysbugede knortegæs, når de er på besøg i området. Renoveringen var støttet finansielt af Lemvigh-Müller Fonden og Spar Nord Fonden. Tak for det!

Ved Fugleværnsfondens naturreservat Bøjden Nor er et større projekt i gang. I Færehavnen ved noret, hvor færgen fra Als lægger til, har Fugleværnsfonden nu opført en udstilling om fuglene i Bøjden Nor. I tilknytning til udstillingen skal der opstilles et fugletårn og en legeplads med fugleskulpturer i 2019. Projektet er støttet af Friluftsrådet, ANT Fonden, Faaborg-Midtfyn Kommune samt Det Sydfyenske Dampskibsselskabs Fond. Tak til dem og også tak til Danske Færger A/S (som fremover hedder Molslinjen A/S) og Vejdirektoratet, som vi har et meget fint samarbejde med.

I 2018 blev Fugleværnsfonden færdig med et andet projekt, nemlig udviklingen af Det Innovative Observationsskjul, som er en helt ny type skjul, der flyder i vandkanten og er forsynet med envejsruder, der sikrer, at fuglene ikke kan se de fuglekiggere og fotografer, der sidder i skjulet. På den måde kan man komme helt tæt på fuglene, uden at de kan registrere det. Skjulet er nu opført i Fugleværnsfondens naturreservat i Tryggelev Nor. Projektet er støttet af Realdania og Aage V. Jensen Naturfond, som vi takker for støtten og samarbejdet.

I Fugleværnsfondens naturreservat Saksfjed-Hyllekrog blev et større projekt også færdiggjort i 2018. Her er nu etableret vildgræsning for både vildheste og helårsgræssende kvæg, som får et samlet område på over 200 ha at græsse på. Vildgræsningen forudsætter, at der er tilgang til rent drikkevand i hele området, og at hegn, låger og færreste ændres/etableres, så kreaturerne får frie muligheder for at bevæge sig rundt på de 200 ha. Opsynsfolk, dyrlæge og kvægets ejer holder fortsat øje med, at dyrene har det godt. Projektet er støttet af 15. Juni Fonden og Aage V. Jensen Naturfond, som vi takker for støtten.

Fugleværnsfondens reservat Gulstav Mose på Sydlangeland har været en del af EU LIFE-projekt "Rare Nature" med Faaborg-Midtfyn Kommune som projektleder. Dette projekt er afsluttet i 2018. 18 våde lysåbne naturområder (blandt andet rigkær og højmoser) er nu forbedret på Langeland, Fyn og i Midtjylland. Gulstav Mose indgik i projektet med både rigkær og den sjældne og prioriterede naturtype; kalkrig mose med hvas avneknippe, som har haft en fremgang på 60 % i mosen. I 2018 blev et nyt og meget flot fugletårn etableret i Gulstav Mose - finansieret af projektet og af Fugleværnsfonden i et samarbejde – og som også fik tilskud fra Grosserer Schiellerup og Hustrus Fond 1 – tak for det. Det samlede projekt blev støttet af EUs LIFE program samt projektparterne og eksterne bidragsydere, hvoraf de største er Villum Fonden og 15. Juni Fonden. Vi takker for støtten.

Et nyt LIFE projekt tog sin begyndelse for Fugleværnsfonden i 2018: Better BirdLIFE. Her samarbejder Fugleværnsfonden med Middelfart Kommune, Kerteminde Kommune, Kolding Kommune, Sønderborg

Kommune, Nordfyns Kommune, Kystdirektoratet, Naturstyrelsen Fyn, Naturstyrelsen Storstrøm, Syddansk Universitet og Stiftung Naturschutz i Schleswig-Holstein. Formålet er at forbedre udvalgte lokaliteter for kystfugle, bl.a. Fugleværnsfondens naturreservat ved Tryggelev Nor. Fugleværnsfondens del af det samlede projektbudget er ca. 7 mio. kr. fordelt over perioden 2018-2025.

Naturforvaltning

I 2018 erhvervede Fugleværnsfonden som tidligere nævnt et nyt naturreservat i Svartingedal på Bornholm, og de indledende skridt mod en fuglevenlig naturpleje i sprækkedalen blev taget ved blandt andet rydning af engen, opsætning af redekasser samt en aftale om afgræsning med geder og kvæg.

I Saksfjed-inddæmningen blev der i foråret etableret vildgræsning på ca. 118 ha, og de helårsgræssende heste, der før har haft selskab af sommergræssende kvæg, suppleres i 2019 af helårsgræssende kvæg. I 2018 blev der genetableret græsning ved Søgård Mose. Der blev opført en ny fangfold ved Tryggelev Nor, hvor Kysthegnet også blev fornyet. Gulstav Mose og Ravnstrup Sø fik nye plejeplaner i 2018.

Sommeren 2018 var usædvanlig varm og tør, hvilket gav en del udfordringer specielt i forhold til de græssende kreaturer, hvor der på flere af reservaterne måtte sørges for supplerende vandkilder og hegnes yderligere mod tidligere våde områder. Den begrænsede plantevækst førte til, at reservaterne i år blev bidt ekstra i bund, og kreaturerne gik efter andre planter end vanligt. En naturlig dynamik som følge af vejret, som fonden ser positivt på. Den tørre sommer gav desuden mulighed for rydning af arealer og yngleøer med blød bund, der under normale forhold er svært tilgængelige ved blandt andet Søgård Mose, Gundsømagle Sø og Sølsted Mose.

En vigtig del af naturforvaltningen er også at få styr på mårhund, mink og nogle steder ræv, fordi de har en negativ betydning for de vilde fugles ynglesucces. Det lykkedes igen rigtig godt på Nyord Enge, hvor antallet af bl.a. viber og rødben er stærkt stigende. Andre steder har vi fortsat udfordringer med specielt ræven, som vi arbejder videre med at holde ude af de mest følsomme fuglelokaliteter. På flere af de jyske naturreservater har Fugleværnsfonden også fokus på regulering af mårhund.

Formidling

Fugleværnsfonden har i 2018 afholdt over 50 ture og arrangementer med fondens naturvejledere. Derudover har de frivillige i fondens naturreservater også afholdt guidede ture, så der igen har været mere end 100 guidede fugleture i fondens naturreservater i 2018 – ligesom i de foregående år. Tak til de frivillige for den fine indsats.

Også i 2018 blev der i juni og august måned afholdt BioBlitz med stor succes. Flora og fauna ved Fugleværnsfondens naturreservater Svartingedal på Bornholm og Ravnstrup Sø på Sjælland blev undersøgt grundigt i et helt døgn af dygtige eksperter, og der var rigtig mange spændende fund. I Svartingedal fandt man den sjældne brunrods-hætteugle (*Shargacucullia scrupulariae*) og for kun anden gang i Danmark blødvingen *Malthinus seriepunctatus*. Ved Ravnstrup Sø fandt man 2 sjældne cikader (*Eupteryx thoulessi* og *Agallia versicolor*) og en sjælden snudebille (*Tachyerges decoratus*). I Svartingedal fandt man næsten 500 nye arter, og ved Ravnstrup Sø fandt man over 300 nye arter. I Fugleognatur.dk's naturbasen kan man se, at der nu er registeret 650 arter i Svartingedal og 703 arter ved Ravnstrup Sø.

På Fugleværnsfondens hjemmeside blev der i løbet af foråret lagt en række videoer, hvor man kunne gætte på, hvilken fugl en vist fjer tilhører – ude fra Fugleværnsfondens naturreservater.

I 2018 var Fugleværnsfondens profil Flemming Quist-Møller, og vi siger mange tak for hjælpen.

I vores nye naturreservat Svartingedal blev der til publikumsbesøg ryddet stier, repareret spang og gangbroer, sat piktogramskilte op og opstillet velkomstskilte.

Overvågning

Overvågningen af ynglefugle på Fugleværnsfondens naturreservater fungerer nu fint med mange frivillige gode hjælpere rundt om i Danmark. Fugleovervågningsprogrammet virker, og Fugleværnsfonden takker de mange i det frivillige overvågningskorps, som indsamler de fleste af de vigtige observationer. De bruges til at følge udviklingen i især ynglefuglene - men også trækfuglene - samt på udvalgte steder også anden natur. På den måde kan Fugleværnsfonden med tiden opnå bedre viden om hvilke tiltag i naturreservaterne, der gavner fugle og natur bedst. Resultaterne fra ynglefugleovervågningen findes for en del naturreservater i DOF Basen og ellers i DOF publikationen "Fugleåret".

Bioblitz, som er nævnt tidligere, bidrager desuden til overvågningen af både plante og dyrearter i naturreservaterne.

2 ynglesucceser skal nævnes her. Det ene er tranerne, som fik unger i både Saksfjed-Hyllekrog, Søgård Mose og Sølsted Mose. Det andet er vadefuglenes ynglesucces på Nyord Enge, hvor der i 2018 ynglede mindst 233 par viber, 162 par rødben og 67 par klyder, hvilket er markante fremgange for de 3 arter.

Lokale frivillige arbejdsgrupper

Fugleværnsfonden har over 200 frivillige fordelt på fondens naturreservater rundt om i landet. I 2018 ydede de frivillige – ligesom foregående år – en meget stor indsats i naturreservaterne med naturpleje, overvågning, fugleture og vedligeholdelse af publikumsfaciliteter. Uden de frivillige er det ikke muligt at sikre så fin en tilstand af naturreservaterne, som tilfældet er i dag, og det skal de frivillige have en stor tak for.

Der blev afholdt fællestræf for de frivillige i Bøjden Nor i 2018. Det er hensigten at holde fællestræf hvert andet år, så det er planlagt til at finde sted igen i 2020.

Indtægter

Fondens erhvervsindkomst stammer primært fra indtægter opnået ved græsning i fondens naturreservater og er på 960.700 kr. Afgræsningen er i de fleste af Fugleværnsfondens naturreservater et vigtigt led i naturplejen. Med græsningen forbedres mange fugles levevilkår – især de truede og sårbare fuglearter.

Bidrag fra fonde og legater i 2018 udgør 2,7 mio.kr. Indtægten fra arv udgør i 2018 7,1 mio. kr. og ligger dermed igen højt i forhold til de 2 mio. kr., som Fugleværnsfonden budgetterer med i arv hvert år. Af årets arveindtægter er 2,6 mio. kr. formålsbestemt til et nyt naturreservat i Nordsjælland.

Gaver til Fugleværnsfonden er steget fra 878 t.kr. i 2017 til 1.048 t.kr. i 2018. Fugleværnsfonden indsamler bidrag via giro, gavebreve, MobilePay, SMS, bankoverførsler og hjemmeside. Fugleværnsfonden modtager 15 % af de naturbeskyttelsesbidrag, der gives til Dansk Ornitologisk Forening. Af og til modtager Fugleværnsfonden kontante donationer i forbindelse med foredrag og guidede ture.

De finansielle indtægter ligger i 2018 på 154 t.kr., men et kurstab gør desværre, at Fugleværnsfonden ender med et tab på ca. 18 t.kr. på de finansielle poster i 2018.

Til dækning af administrationsomkostninger er anvendt 1,4 mio. kr. i 2018.

Årets resultat

Fugleværnsfondens resultat i 2018 før reservatkøb er på 2,6 mio. kr. og efter reservatkøb på minus 185.311 kr.

Økonomisk målsætning

Fugleværnsfondens bestyrelse har vedtaget følgende økonomiske målsætning for fondens egenkapital:

1. En grundfond på kr. 5 mio. (krav fra myndigheder).
2. En udligningsfond på kr. 6 mio. som "buffer" til sikring af minimumsdrift i 2-3 år.
3. Henlæggelse til fondens formål, herunder reservatkøb m.v. på kr. 10,1 mio. (aktuelt beløb).

Det økonomiske resultat i 2018 er med til at sikre, at Fugleværnsfonden opfylder ovenstående målsætninger ved overgangen til 2019.

Fondens henlæggelse til reservat køb m.v. på 10,1 mio. kr. under egenkapitalen skal anvendes til at sikre mulighed for relevante opkøb, optimal drift af reservaterne samt til at imødegå den usikkerhed, der kan være i en økonomi, der er afhængig af gaver, arv, fondsmidler og EU landdistriktsmidler.

Fugleværnsfondens strategi og mål fremgår af fondens hjemmeside: www.fugleværnsfonden.dk.

Tak til Fugleværnsfondens støtter

Fugleværnsfonden vil gerne takke alle frivillige for det store engagement i 2018. En særlig tak skal rettes til de mange bidragsydere, som har hjulpet os økonomisk i 2018, samt de testatorer, der har testamenteret til Fugleværnsfondens fordel i 2018.

Til sidst en stor tak til følgende virksomheder, myndigheder, fonde og legater, som har støttet vores arbejde økonomisk i 2018:

- Aage V. Jensen Naturfond
- Realdania
- 15. juni Fonden
- Slots- og Kulturstyrelsen
- ANT Fonden
- Landbrugs- og Fiskeristyrelsen

- Friluftsrådet
- Gubra ApS
- Martin Pedersens Mindelegat
- Fabrikant Chas. Otzens Fond
- Grosserer Schiellerup og Hustrus Fond 1
- NaturErhvervstyrelsen
- Velux Fonden
- DOF Travel
- Torben og Alice Frimodts Fond
- Fabrikant Mads Clausens Fond
- Fonden Kjebi
- Lemvig-Müller Fonden
- Frimodt-Heineke Fonden
- Grosserer Andreas Collstrop og søn Rudolf Collstrops Mindelegat
- Fonden til Værn for Værgeløse Dyr
- Mors-Thy Familielandbrug
- Frk. Alma Caroline Madsens Mindelegat
- Fanefjord Sparekasse
- Fredensborg Kommune
- Direktør J. P. Lund og Hustru Vilhelmine Født Bugge's Legat
- Trælastbranchens Fond af 1975
- Dyreværnsforeningen Svalens Fond

Begivenheder efter statusdagen

Der er i 2018 investeret 5,5 mio. kr. til opkøb af reservater. Handlerne bliver først endeligt afsluttet i 2019. Udgiften er periodiseret i balancen for 2018 og forventes indarbejdet i årsrapporten for 2019.

Ellers har der ikke fundet begivenheder sted med væsentlig betydning for fondens økonomi efter status.